dr Beata Błażejewska
Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II
w Białej Podlaskiej

PODMIOTY BIORĄCE UDZIAŁ W ZARZĄDZANIU LOGISTYCZNYM W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH NA POZIOMIE PODSTAWOWYM

ENTITIES TAKING PART IN LOGISTIC MANAGEMENT IN CRISIS SITUATIONS AT A BASIC LEVEL

Streszczenie
W tym rozdziale przedstawiono jak istotne jest zabezpieczenie logistyczne w różnych sytuacjach funkcjonowania jednostki jak i grupy. Jak istotna jest logistyka w sytuacjach szczególnych jakim jest sytuacja kryzysowa przedstawiono w niniejszym opracowaniu. Przedstawiono wybrane istotne podmioty biorące udział w zarządzaniu logistycznym w sytuacjach kryzysowych na poziomie podstawowym. W opracowaniu przedstawiono miejsce logistyki w zarządzaniu kryzysowym, zasoby ludzkie i podmioty biorące udział w logistyce zarządzania kryzysowego, logistykę w administracji zaczynając od szczebla rządowego a kończąc na poziomie podstawowym jakim jest gmina. Przedstawiono również logistykę w podstawowych służbach jakim są Siły Zbrojne RP, Policja oraz Państwowa Straż Pożarna.

Słowa kluczowe: administracja, bezpieczeństwo, kryzys, logistyka, zarządzanie

Abstract
This chapter presents how important logistic protection is in various situations of individual and group functioning. The importance of logistics in special situations, such as the crisis, is presented in this study. Selected significant entities involved in logistics management in crisis situations at the basic level are presented. The study presents the place of logistics in crisis management, human resources and entities involved in crisis management logistics, logistics in administration starting from the government level and ending at the basic level which is the commune. Logistics were also presented in the basic services, which are the Polish Armed Forces, the Police and the State Fire Service.

Key words: administration, security, crisis, logistics, management

Wstęp

Stan bezpieczeństwa nie jest stanem stabilnym – nie jest dobrem danym podmiotowi raz na zawsze. W życiu codziennym występują ciągłe jego zagrożenia, zarówno od sił natury jak i niezamierzonych oraz zamierzonych skutków działalności człowieka. Dla zapewnienia pożądanego poziomu bezpieczeństwa tworzony jest system bezpieczeństwa, którego koherentnym składnikiem jest logistyka. To ona (logistyka) ma w sposób naukowy pokazać i dać teoretyczne podstawy do praktycznych działań łańcucha dostaw w sytuacjach kryzysowych w zakresie ratowania życia i zdrowia poszkodowanym, a także zapewnienia wszystkim potrzebującym warunków niezbędnych do normalnego funkcjonowania.

Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych, usuwaniu ich skutków oraz odtwarzaniu zasobów i infrastruktury krytycznej[1].

Sytuacja kryzysowa – należy przez to rozumieć sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków[2].

Logistyka – proces planowania, realizowania i kontrolowania sprawnego i efektywnego ekonomicznie przepływu surowców, materiałów, wyrobów gotowych oraz odpowiedniej informacji z punktu pochodzenia do punktu konsumpcji w celu zaspokojenia wymagań klienta[3].

Logistyka sytuacji kryzysowych jest przede wszystkim pochodną koncepcji logistyki cywilnej i wojskowej. Choć czerpie z ogólnie przyjętych koncepcji logistycznych, to cechuje się określoną specyfiką. Misją logistyki w sytuacjach kryzysowych jest przede wszystkim ratowanie życia i zdrowia poszkodowanych oraz zapewnienie im wszelkich niezbędnych warunków do przetrwania.

1. Logistyka w zarządzaniu kryzysowym

Logistyka w sytuacjach kryzysowych w znacznym stopniu odróżnia się od tej, z którą mamy do czynienia na co dzień w stabilnych i normalnych warun-

[1] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. 2007 Nr 89 poz. 590 z później. zmn.)
[2] Tamże.
[3] https://pl.wikipedia.org/wiki/Logistyka [dostęp 22.11. 2019]

kach, które możemy przewidzieć z większym bądź mniejszym prawdopodobieństwem. Różnice te dotyczą głównie:

- podmiotu obsługi, którymi są np. ludność poszkodowana w sytuacjach kryzysowych, klienci poszkodowani na rynku konkurencyjnym, przedsiębiorstwa dotknięte kryzysem finansowym;
- środowiska funkcjonowania, którym są np. obszary reagowania kryzysowego, wolny rynek kształtujący popyt i ceny;
- celów funkcjonowania, którym jest między innymi zapewnienie warunków przetrwania wszystkim osobom poszkodowanym, a w przypadku logistyki cywilnej osiągnięcie wcześniej zaplanowanych celów[4].

Zadania logistyczne realizowane w ramach sytuacji kryzysowych obejmują głównie przedsięwzięcia dotyczące określonych grup zagrożeń.

Do pierwszej grupy wlicza się zadania związane z likwidacją nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, takie jak klęski żywiołowe i zdarzenia wywołane przyczynami cywilizacyjnymi, tj. katastrofy, awarie i inne zdarzenia, które są spowodowane działaniem lub zaniedbaniem człowieka.

Do drugiej grupy można zaliczyć zadania związane z likwidacją zagrożeń właściwych dla ochrony wewnętrznego bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz ochrony granic. Należą do nich m.in.: zdarzenia godzące w porządek konstytucyjny państwa; terroryzm; blokady dróg; nielegalne demonstracje; konflikty na tle etnicznym; masowa migracja.

Do trzeciej grupy możemy zaliczyć zadania, które są związane z likwidacją skutków tzw. cyberterroryzmu, działanie mające na celu niszczenie bądź deformowanie informacji przesyłanych, przetwarzanych oraz przechowywanych w systemach informatycznych.

Do ostatniej grupy zalicza się zadania związane z likwidacją skutków kryzysu finansowego, który tak naprawdę dotyka wszystkich, nie omijając inwestorów indywidualnych, czy przedsiębiorstw. Zabezpieczenia przed kryzysem nie daje nawet gospodarka o dobrych wskaźnikach rozwoju. Tylko analiza systemowa i zarządzanie ryzykiem może złagodzić niepożądane sytuacje kryzysów finansowych, których istnienie w świecie biznesu jest niezaprzeczalne[5].

Logistyka w sytuacjach kryzysowych w przeciwieństwie do logistyki cywilnej i wojskowej ukierunkowana jest przede wszystkim na osoby poszkodowane w wyniku wystąpienia sytuacji kryzysowej, ratowanie życia i zdrowia poszkodowanych, zaspokajanie ich elementarnych potrzeb, zabezpieczenie

[4] https://www.czasopismologistyka.pl/artykuly-naukowe/send/201-artykuly-na-plycie-cd/597-artykul [dostęp 22.11.2019]

[5] A. Szymonik, *Zarządzanie logistyką w sytuacjach kryzysowych*, Politechnika Łódzka Wydział Organizacji i Zarządzania, Katedra Zarządzania Produkcją i Logistyki, Łódź 2011, s. 953

dostaw zaopatrzenia, usług i medycznych oraz minimalizację czasu realizacji zadań logistycznych[6].

Logistyka a fazy zarządzania kryzysowego.

Logistyka zajmuje ważne miejsce we wszystkich fazach zarządzania kryzysowego.

1. Faza pierwsza, czyli faza zapobiegania mająca na celu zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, niekorzystnych dla ludzi i środowiska i obejmujących:
    - prognozowanie sytuacji logistycznej (w tym medycznej), określanie źródeł zaopatrzenia oraz potencjału usługowego,
    - bilansowanie dostępnych zasobów logistycznych z prognozowanymi potrzebami ludności poszkodowanej uwzględniając szczególnie przedsię-wzięcia leczniczo-ewakuacyjne, przeciwepidemiologiczne i sanitarnohi-gieniczne[7].
2. Faza przygotowania, w której podstawowym elementem jest opracowanie planów reagowania kryzysowego, a ponadto:
    - tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych do sprawnego zarządzania logistycznego;
    - tworzenie warunków do realizacji zadań logistycznych dotyczących: pomocy medycznej, dostaw wody, energii, żywności, odzieży, lekarstw, środków sanitarnych i higieny osobistej oraz organizacji tymczasowych miejsc zakwaterowania na wypadek ewakuacji ludności,
    - szkolenie i doskonalenie organów i jednostek wykonawczych przewidzianych do realizacji zadań logistycznych.
3. Faza reagowania, która obejmuje m.in. organizację:
    - przedsięwzięć logistycznych związanych z udzieleniem pomocy medycznej poszkodowanym, dostaw zaopatrzenia (w pierwszej kolejności jest to woda pitna, żywności, lekarstwa i odzieży) oraz świadczenia usług gospodarczo-bytowych i specjalistycznych dla poszkodowanych,
    - tymczasowych miejsc zamieszkania, przedsięwzięć sanitarno-higienicznych i przeciwepidemicznych,
4. Ostatnia faza, czyli faza odbudowy, czyli odbudowa systemu i wszystkiego, co ucierpiało w sytuacji kryzysowej do stanu sprzed wystąpienia kryzysu oraz doskonalenie tego, aby było odporne na ewentualne wystąpienie takiej sytuacji[8].

[6] E. Nowak, *Logistyka w sytuacjach kryzysowych,* AON, Warszawa 2009, s. 33

[7] P. Górski: *Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych*, *Logistyka w sytuacjach kryzysowych,* AON, Warszawa 2010, s. 88

[8] https://www.czasopismologistyka.pl/artykuly-naukowe/send/201-artykuly-na-plycie-cd/597-artykul [dostęp 22.11.2019]

2. Zasoby ludzkie i podmioty biorące udział w logistyce zarządzania kryzysowego

Zasoby ludzkie biorące udział w realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych to przede wszystkim organy logistyczne (grupy robocze, ZZK – grupa zabezpieczenia logistycznego oraz grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) oraz strony osobowe podmiotów, które dowożą zaopatrzenie oraz świadczą usługi logistyczne.

- W skład grup logistycznych ZZK (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) wchodzą specjaliści – eksperci.
- W grupie zabezpieczenia logistycznego są to: specjaliści ds.: zaopatrzenia, usług gospodarczo-bytowych i transportu;
- W grupie opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej specjaliści ds.: ewakuacji medycznej, sanitarnohigienicznych, przeciwepidemicznych, zaopatrzenia w sprzęt i materiały medyczne, pomocy socjalno-bytowej.

Skład liczebny grup logistycznych powinien zapewnić ich dwuzmianową (całodobową) pracę w ZZK[9].

To, jakie podmioty zostaną użyte, zależy od rodzaju realizowanych zadań. Mogą to być:

- jednostki ochrony przeciwpożarowej,
- jednostki służby zdrowia,
- jednostki (zespoły) pogotowia komunalnego,
- jednostki Policji,
- jednostki straży miejskich i gminnych,
- jednostki wojskowe,
- jednostki Straży Granicznej,
- organizacje pozarządowe,
- ludność miejscowa
- formacje obrony cywilnej,

Jednostki ochrony przeciwpożarowej, inaczej zwane Krajowym Systemem Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG). W skład tego systemu wchodzą również inne służby, inspekcje, straże czy instytucje oraz specjaliści w sprawach ratownictwa i inne podmioty (po uprzednim uzgodnieniu ze starostą, wojewodą lub komendantem głównym PSP)[10].

Najczęściej organizowanymi grupami specjalistycznymi są:

[9] https://docplayer.pl/4134952-Logistyka-w-sytuacjach-kryzysowych-potencjal-wykorzystywany-do-zabezpieczenia-logistycznego-andrzej-marjanski-andrzej-marjanski-2.html [dostęp 22.11.2019]
[10] E. Nowak, *Logistyka w sytuacjach kryzysowych*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2009, s. 79

- podczas ratownictwa technicznego: grupy poszukiwawczo-ratownicze, grupy wysokościowe, grupy wodno-nurkowe oraz grupy techniczne;
- podczas ratownictwa chemicznego: grupy ratownictwa chemicznego i ekolo-gicznego i grupy wodno-nurkowe;
- podczas ratownictwa medycznego: zespoły ratownictwa medycznego (w składzie, co najmniej 2 strażaków – ratowników).

Inne podmioty KSR-G niebędące jednostkami ochrony przeciwpożarowej mogą w działaniu ratowniczym zachować własną strukturę sił. Wszystkie podmioty KSR-G z uwagi na swoje przygotowanie i wyposażenie specjalistyczne, oprócz zadań specjalistycznych, mogą dodatkowo realizować takie zadania logistyczne jak: ewakuacja ludzi, zwierząt i mienia, dostarczanie środków zaopatrzenia bezpośrednio do osób poszkodowanych, strażacy – ratownicy – mogą udzielać kwalifikowaną pierwszą pomoc rannym i chorym, którzy znaleźli się w sytuacji nagłego zagrożenia życia i zdrowia[11].

Jednostki służby zdrowia. Należy postrzegać jako personel medyczny pracujący w: pogotowiu ratunkowym; przychodniach i zakładach opieki zdrowotnej (ZOZ); jednostkach ratownictwa medycznego; jednostkach transportu medycznego, jednostkach świadczących usługi pielęgniarskie.

Pracujące w składzie zespołów wypadkowych i reanimacyjnych udzielają pomocy medycznej w stanach zagrożenia życia i nagłym pogorszeniu się stanu zdrowia, które może zagrażać życiu. Udzielają też porad ambulatoryjnych – głównie są to porady ogólne i porady chirurgiczne. Oprócz jednostek pogotowia bazujących na transporcie samochodowym (samochodach sanitarnych) funkcjonuje również Lotnicze Pogotowie Ratunkowe. Występują także pogotowia specjalistyczne, np. pogotowie stomatologiczne.

Jednostki ratownictwa medycznego to różne grupy ratownictwa ogólnomedycznego i specjalistycznego.

Jednostki transportu medycznego dysponują środkami transportu sanitarnego i trans-portu medyczno-sanitarnego. Są to m.in. Kolumny transportu sanitarnego.

Jednostki świadczące usługi pielęgniarskie występują m.in. jako pielęgniarskie ośrodki medycyny środowiskowej, niepubliczne zakłady pielęgniarsko-opiekuńcze. Świadczą usługi z zakresu opieki pielęgniarskiej, położnictwa itp.

Jednostki (zespoły) pogotowia komunalnego (miejskiego, gminnego) są to różnego rodzaju pogotowia (głównie służb technicznych) świadczące usługi podczas awarii: sieci energetycznej (elektrycznej), sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, sieci gazowej oraz podczas innych zdarzeń[12]. Zalicza się do nich:

[11] https://docplayer.pl/4134952-Logistyka-w-sytuacjach-kryzysowych-potencjal-wykorzystywany-do-zabezpieczenia-logistycznego-andrzej-marjanski-andrzej-marjanski-2.html [dostęp 22.11.2019]

[12] W. Nowak, E. Nowak, *Podstawy logistyki w sytuacjach kryzysowych z elementami zarządzania logistycznego*, SWSPiZ Łódź, Warszawa 2009, s. 77

pogotowie energetyczne (elektryczne), pogotowie hydrauliczne, pogotowie kanalizacyjne, pogotowie kominiarskie, inne pogotowia techniczne, a także: pogotowie ślusarskie, pogotowie chłodnicze, pogotowie szklarskie, pogotowie komputerowe itd.

Organizacje pozarządowe to przede wszystkim różnego rodzaju fundacje i stowa-rzyszenia. Spośród bardzo dużej liczby organizacji pozarządowych działających (zarejestrowanych) w RP, największe predyspozycje do realizacji wybranych zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych mają stowarzyszenia, których przedmiotem działania jest bezpieczeństwo powszechne, w tym ratownictwo, ochrona ludzi, dóbr i środowiska, np.: Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Społeczna Krajowa Sieć Ratunkowa itp.

Ponadto do organizacji pozarządowych, które mogą świadczyć usługi logistyczne w sytuacjach kryzysowych, należy zaliczyć również: Ligę Obrony Kraju, Aeroklub Polski, kółka rolnicze, koła gospodyń wiejskich, zrzeszenia transportowców, Komitety Rodzicielskie itp.

Ludność miejscowa zadania logistyczne na rzecz osób poszkodowanych w sytuacjach kryzysowych może realizować na zasadzie wolontariatu bądź też w ramach świadczeń osobistych i rzeczowych. Zadania te zwykle polegają na:

- Udzielaniu pierwszej pomocy osobom, które uległy nieszczęśliwym wypadkom;
- Wykonywaniu określonych prac podczas świadczenia usług logistycznych i medycznych;
- Udostępnianiu pomieszczeń osobom ewakuowanym;
- Przyjęciu na przechowanie i pilnowaniu mienia osób poszkodowanych lub ewakuowanych;
- Zabezpieczeniu zagrożonych zwierząt, a w szczególności dostarczeniu paszy i schronienia;
- Zabezpieczeniu zagrożonych roślin lub nasion;
- Udostępnieniu własnych źródeł wody pitnej osobom ewakuowanym lub poszkodowanym.

Formacje obrony cywilnej są to podstawowe jednostki obrony cywilnej[13]. Są one tworzone przez ministrów, wojewodów, starostów oraz wójtów. Do zadań OC należą:

- przedsięwzięcia mające na celu ochronę ludności cywilnej przed różnymi niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych, jak też tworzenie warunków niezbędnych do przetrwania;

[13] Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej

- w obszarze szeroko rozumianych zadań logistycznych znajdują się: ewakuacja; pierwsza pomoc (medyczna); dostarczenie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia; doraźne grzebanie zmarłych; pomoc w ratowaniu dóbr niezbędnych do przetrwania oraz inne dodatkowe rodzaje działalności usługowej.

3. Logistyka w administracji

Na terytorium Polski zarządzanie kryzysowe na szczeblu krajowym sprawuje Rada Ministrów. Jako organ doradczy utworzono w 2007 roku Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego (RzZZK).

Sekretarzem Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego jest Dyrektor Rządowego Centrum Bezpieczeństwa[14].

Do zadań RzZZK należą m.in.:

1. przygotowywanie propozycji użycia sił i środków niezbędnych do opanowania sytuacji kryzysowych;
2. doradzanie w zakresie koordynacji działań organów administracji rządowej, instytucji państwowych i służb w sytuacjach kryzysowych;
3. opiniowanie sprawozdań końcowych z działań podejmowanych w związku z zarządzaniem kryzysowym;
4. opiniowanie potrzeb w zakresie odtwarzania infrastruktury lub przywrócenia jej pierwotnego charakteru;
5. opiniowanie i przedkładanie Radzie Ministrów Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego;
6. opiniowanie projektu zarządzenia Prezesa Rady Ministrów, o którym mowa w art. 7 ust. 4[15].

Utworzono również Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB). Ma ono zapewnić obsługę Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów i Zespołu w sprawach zarządzania kryzysowego.

Do zadań RCB m.in. należy:

- Planowanie cywilne;
- Monitorowanie potencjalnych zagrożeń;
- Przygotowanie uruchamiania w przypadku zaistnienia zagrożeń procedur związanych z zarządzaniem kryzysowym;
- Realizacja zadań stałego dyżuru w ramach gotowości obronnej państwa;

[14] Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym
[15] Tamże.

- Realizacja zadań planistycznych i programowych z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej[16].

Administracja rządowa na szczeblu wojewódzkim w obszarze logistyki zajmuje się realizacją funkcji zarządzania, tj. planowaniem, organizowaniem, motywowaniem, kontrolowaniem oraz podejmowaniem decyzji.

Komórki realizujące zadania logistyczne na terenie województwa podlegają pod różne ministerstwa.

Zadania realizowane są przez takie wydziały, jak: Finansów i Budżetu, Infrastruktury, Administracyjno-Gospodarczy oraz w szerszym zakresie przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, który posiada oddziały:

- Zarządzania Kryzysowego;
- Spraw Obronnych;
- Ratownictwa Medycznego;
- Obrony Cywilnej[17].

Do zadań Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego należą:

a) Do Oddziału Zarządzania Kryzysowego:
   - Opracowywanie projektów wojewódzkiego planu reagowania kryzysowego i planu ochrony infrastruktury krytycznej;
   - Opracowanie projektu planu operacyjnego ochrony przed powodzią;
   - Opracowanie projektu wojewódzkiego planu awaryjnego w przypadku zdarzeń radiacyjnych;
   - Współdziałanie ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne;
   - Koordynacja działań[18].

W strukturze OZK funkcjonuje Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego. Do jego zadań należy:

- Realizowanie zadań w zakresie planowania cywilnego, monitorowanie, prognozy i analiza;
- Wykonywanie obowiązku stałego dyżuru urzędu;
- Całodobowa realizacja zadań przez lekarza koordynatora ratownictwa medycznego.

Starosta jest kierownikiem starostwa powiatowego oraz zwierzchnikiem służbowym pracowników starostwa i kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz zwierzchnikiem powiatowych służb, inspekcji i straży[19]. Do zadań starosty należy m.in. opracowywanie i przekładanie wojewodzie powiatowego planu reagowania kryzysowego w celu jego zatwierdzenia, realizowanie zleceń do powiatowego planu reagowania kryzysowego oraz wy-

[16] Z. Ciekanowski, S. Krysiński, *Zarządzanie kryzysowe w Polsce w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych jako sposób umacniania bezpieczeństwa państwa*, PWSTE w Jarosławiu, Jarosław 2014, s. 111 i 112.
[17] A. Szymonik, *Logistyka w bezpieczeństwie*, Difin, Warszawa 2011, s. 144.
[18] Tamże, , s. 145.
[19] Art. 34, ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym

dawanie władzom gminy zalecenia do gminnych planów reagowania kryzysowego. Jest on odpowiedzialny również za przeprowadzanie i nadzorowanie szkoleń, treningów i ćwiczeń z zakresu reagowania podczas zagrożenia. Starosta powołuje Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego.

Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego jest organem pomocniczym powołanym przez starostę, który określa jego skład, organizację, siedzibę oraz tryb pracy[20]. W skład zespołu będzie wchodzić starosta jako przewodniczący, osoby powołane przez starostę spośród pracowników starostwa powiatowego. Do zadań PZZK należy ocena zagrożeń, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo oraz prognoza przyszłych zagrożeń. Jest upoważniony do przekazu informacji do wiadomości publicznych, które są związane z zagrożeniami. Przygotowuje i przedstawia staroście propozycję działań oraz przedstawia wnioski dotyczące zmiany, wykonania lub zaniechania działań opisanych w powiatowym planie zarządzania kryzysowego.

Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego zapewniają przepływ informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego w powiecie. Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego pełnią całodobowy dyżur w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego na terenie powiatu oraz w celu realizacji zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa. Ponadto w ramach swoich działań nadzorują prawidłowe funkcjonowanie systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności[21].

Właściwym organem do spraw zarządzania kryzysowego na terenie gminy jest wójt (burmistrz lub prezydent miasta). Zadania, które należą do wójta bądź osoby odpowiedzialnej to:

- realizacja gminnego planu reagowania kryzysowego;
- przedstawianie staroście opracowanego gminnego planu reagowania kryzysowego;
- kierowanie i nadzór działań związanych z monitorowaniem, reagowaniem i usu-waniem skutków na terenie gminy;
- prowadzenie, organizacja i przeprowadzanie szkoleń związanych z reagowaniem na zagrożenie.

Organem pomocniczym wójta, burmistrza, prezydenta miasta w zapewnieniu wykonywania zadań zarządzania kryzysowego jest powołany przez niego gminny zespół zarządzania kryzysowego[22]. Zadania GZZK:

- ocena zagrożeń, które mogą mieć wpływ na bezpieczeństwo;
- prognoza możliwych zagrożeń;
- przekaz informacji do wiadomości publicznej;

[20] Art. 17 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym
[21] Art. 16 ust. 2, art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym
[22] RCB, Księga dobrych praktyk w zakresie zarządzania ciągłością działania, rozdział 9, s. 150

- przygotowywanie propozycji działań dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta.

Gminne Centra Zarządzania Kryzysowego mają za zadanie całodobowe alarmowanie członków gminnego zespołu zarządzania kryzysowego, a w sytuacjach kryzysowych pełnią całodobowy dyżur w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego na terenie gminy oraz realizują zadania stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa. Ponadto w ramach swoich działań nadzorują prawidłowe funkcjonowanie systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności[23]. Gminy mają wolną rękę w podejmowaniu decyzji, czy chcą, aby takie centrum powstało, a zadania realizowane przez nie mogą realizować w inny sposób.

4. Logistyka w służbach

Siły Zbrojne RP, obok straży i służb ratowniczych, są bardzo ważnym elementem, a często głównym filarem bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, wspierającym społe-czeństwo i administrację publiczną. Właściwie zorganizowane, wyposażone i wyszkolone, które w niektórych obszarach posiadają unikatowe zdolności działania, kierowane są do likwidacji zagrożeń w ramach zarządzania kryzysowego, uczestniczą też często w akcjach ratunkowych. Ważną rolę w strukturze organizacyjnej odgrywają pododdziały logistyczne, które występują we wszystkich rodzajach sił zbrojnych i na zasadniczych szczeblach organizacyjnych, ponadto w SZ RP funkcjonuje Inspektorat Wsparcia SZ (IWspSZ)[24]. Współczesna logistyka wojskowa w kontekście powyższych problemów nabiera nowych treści, a zakres realizowanych w jej ramach przedsięwzięć wzrasta. Powoduje to potrzebę poszukiwań na wszystkich szczeblach organizacyjnych systemu logistycznego nowych rozwiązań i sposobów działania w zakresie racjonalnego wykorzystania posiadanego potencjału logistycznego. Działania te dotyczą nie tylko obszaru militarnego (operacje wojskowe), ale również obszaru cywilnego w zakresie bezpieczeństwa, zarządzania kryzysowego i uczestnictwa w akcjach ratunkowych we współdziałaniu z innymi służbami i strażami.

Do struktury organizacyjnej Sił Zbrojnych można zaliczyć: Wojska Lądowe, Siły Powietrzne, Marynarkę Wojenną, Wojska Specjalne, Wojska Obrony Terytorialnej.

Struktura ogólna logistyki SZ:

[23] Art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym

[24] W. Słomiany, *Możliwości wykorzystania systemu logistycznego sił zbrojnych Rzeczypospolitej w sytuacjach kryzysowych*, Zeszyty Naukowe ASzWoj nr 3(108) 2017

a) Na szczycie w strukturze organizacyjnej w SG WP znajduje się Zarząd Planowania Logistyki, w jego skład wchodzą oddziały funkcjonalne. Główne zadanie to planowanie strategiczne zabezpieczenia logistycznego i programowanie wieloletniego rozwoju SZ[25].
b) Kolejny element struktury logistyki stanowi Inspektorat Uzbrojenia, który jest odpowiedzialny za realizację zadań w fazie analityczno-koncepcyjnej i realizacyjnej procesu pozyskiwania sprzętu wojskowego na potrzeby Sił Zbrojnych RP.
c) Szczególną rolę w systemie logistycznym SZ RP spełnia Inspektorat Wsparcia SZ. Jest to dowództwo podporządkowane dowódcy generalnemu, powołane w celu planowania i organizowania pełnego zabezpieczenia logistycznego funkcjonowania SZ RP w czasie pokoju, kryzysu i wojny. Zasadnicze zadania Inspektoratu obejmują: organizowanie i kierowanie systemem wsparcia logistycznego SZ.
d) Podsystem kierowania przeznaczony jest do planowania, organizowania, koordynowania i monitorowania wysiłku logistycznego w SZ RP.
e) Podsystem materiałowy jest przeznaczony do planowania, organizowania i zaspo-kajania potrzeb wojsk w zakresie środków bojowych i materiałowych. W ramach podsystemu realizowany jest szeroki zakres usług specjalistycznych o charakterze materiałowym i gospodarczo-bytowym[26].
f) W ramach podsystemu technicznego realizowane jest planowanie, organizowanie i wykonywanie przedsięwzięć związanych z eksploatacją sprzętu wojskowego w zakresie jego użytkowania oraz zabezpieczenia technicznego utrzymującego go w odpowiednim stanie i sprawności technicznej w gotowości do wykorzystania.
g) Zasadnicze przedsięwzięcia realizowane przez podsystem transportu i ruchu wojsk to: planowanie, organizowanie i wykonywanie zadań związanych z prze-mieszczaniem oddziałów i pododdziałów wojskowych oraz wszelkiego rodzaju zaopatrzenia, osłoną techniczną i utrzymaniem przejezdności sieci transportowej o znaczeniu obronnym oraz kierowaniem ruchem wojsk.
h) Podsystem infrastruktury wojskowej składa się z odpowiednich organów kierowania i wykonawczych, które zostały powołane do działalności inwestorskiej, a także do gospodarowania nieruchomościami będącymi w trwałym zarządzie ministra obrony narodowej, sprzętem technicznym, kwaterunkowym, pożarniczym i środkami gaśniczymi.

[25] Zarząd Planowania Logistyki P-4, http://www.sgwp.wp.mil.pl/pl/29.html [dostęp 22.11.2019]
[26] W. Słomiany, *Możliwości wykorzystania systemu logistycznego sił zbrojnych Rzeczypospolitej w sytuacjach kryzysowych*, Zeszyty Naukowe ASzWoj nr 3(108) 2017

i) Logistyka planowania to organy i komórki w zależności od szczebla organizacyjnego wojsk. Sekcje logistyczne, które są odpowiedzialne za planowanie zabezpieczenia logistycznego wojsk oraz formułowanie zadań, które stawia dowódca dla podlegających pododdziałów, oddziałów logistycznych.

Logistyka w Policji

System logistyczny Policji jest to uporządkowany zbiór, złożony z organów kierowania oraz komórek i urządzeń wykonawczych dysponujących środkami zaopatrzenia i sprzętem technicznym, powiązanych relacjami służbowymi i funkcjonalnymi, przeznaczony do zabezpieczenia realizacji dostaw i świadczeń usług Policji[27].

Główną jednostką realizującą zadania logistyczne w Policji jest Biuro Logistyki Policji. Do jego zadań należy m.in.:

- koordynowanie i nadzorowanie działalności inwestycyjno-remontowej oraz gospoda-rowanie nieruchomościami będącymi w posiadaniu Policji;
- określanie standardów i norm sprzętu oraz wyposażenia użytkowanego przez Policję, a także zasad jego przyznawania i użytkowania;
- koordynowanie i monitorowanie gospodarki kwatermistrzowskiej, transportowej, uzbrojenia i techniki policyjnej w jednostkach organizacyjnych Policji;
- obsługa logistyczna służby Lotnictwa Policji;
- przygotowywanie i prowadzenie zadań inwestycyjnych i remontowych w obiektach KGP oraz sprawowanie nadzoru inwestorskiego nad ich realizacją, a także gospodarowanie nieruchomościami KGP[28].

Logistyczne zadania Policji w sytuacjach kryzysowych różnią się od siebie zależnie od faz.

a) Faza zapobiegania
   - Analiza sytuacji mogących spowodować zagrożenie
   - Pomoc w opracowywaniu planów zagospodarowania przestrzennego, ochrony przeciwpożarowej, używania i przewozu materiałów niebezpiecznych, organizacji ruchu drogowego

b) Faza przygotowania
   - Uczestnictwo w opracowaniu planów zarządzania kryzysowego
   - Organizacja doskonalenia lokalnego, w tym ćwiczeń i treningów
   - Doposażenie jednostki w niezbędny sprzęt

[27] A. Szymonik, *Logistyka w bezpieczeństwie*, Difin, Warszawa 2011, s. 190

[28] http://www.policja.pl/pol/kgp/blp/68486,Witamy-na-stronie-internetowej-Biura-Logistyki-Policji.html [dostęp 22.11.2019]

c) Faza reagowania działa w trzech zakresach:
- Alarmowania i ostrzegania – przekazywanie informacji i komunikatów o zagro-żeniach[29]
- Działań porządkowych – zapewnienie drożności dróg dojazdowych dla podmiotów uczestniczących w działaniach, organizowanie objazdów rejonów zagrożonych oraz informowanie o objazdach, ochronę porządku w miejscach pracy ekip ratowniczych oraz zabezpieczanie miejsc mogących stanowić dodatkowe zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi
- Działań ratowniczych – pomoc w ewakuacji osób poszkodowanych, udzielanie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanym

d) Faza odbudowy
- zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w rejonie, w którym realizowane są działania
- zorganizowanie ruchu osób i pojazdów, w tym umożliwiającego swobodne dotarcie właściwych służb do miejsc likwidowania szkód
- ochrona miejsc dystrybucji środków pomocy humanitarnej
- udzielania informacji o miejscach pobytu poszkodowanych, przechowywanego zabezpieczonego mienia oraz aktualnym stanie zagrożenia
- wprowadzeniu nowych rozwiązań w prowadzonych działaniach oraz uwzględnieniu ich w procesie szkolenia[30].

Logistyka Państwowej Straży Pożarnej

Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej jest jednym z organów administracji rządowej i wchodzi w skład zespołu RZZK. Do jednostek Państwowej Straży Pożarnej należą: Komenda Główna, komendy wojewódzkie i miejskie, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, jak również jednostki badawczo-rozwojowe. Do tych jednostek należy również Centralne Muzeum Pożarnictwa. Za najważniejsze zadanie zarządzania logistycznego w PSP uważa się minimalizację zagrożeń, a w wypadku ich wystąpienia – podjęcie skoordynowanych działań ratunkowych, które mają z kolei ograniczyć straty w ludziach oraz straty materialne[31].

Prowadzenie działań ratowniczych przez Państwową Straż Pożarną jest uzależnione od prawidłowo działającego i odpowiednio nadzorowanego systemu logistycznego. Jest on ważny nie tylko z punktu widzenia funkcjonowa-

[29] Zarządzenie nr 36 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 listopada 2017 r. w sprawie zadań realizowanych przez Policję w sytuacjach kryzysowych
[30] Tamże
[31] J. Wolanin, *Zarys teorii bezpieczeństwa obywateli. Ochrona ludności na czas pokoju*, Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 2005, s. 23

nia PSP, ale przede wszystkim ze względu na kształtowanie bezpieczeństwa obywateli. Państwowa Straż Pożarna charakteryzuje się złożonym systemem zarządzania na zasadzie reengineeringu. W jego skład wchodzi: strategiczne zarządzanie logistyczne, interfunkcyjne zarządzanie logistyczne, interorga-nizacyjne zarządzanie logistyczne.

Wśród wielu obowiązków, które spoczywają na pracownikach PSP, należy wymienić przede wszystkim:

- rozpoznawanie miejscowych zagrożeń i zagrożeń pożarowych;
- prace związane z organizowaniem i prowadzeniem akcji ratowniczych, w tym pożarów i klęsk żywiołowych;
- działania związane z organizowaniem, prowadzeniem i likwidowaniem miejscowych zagrożeń;
- prace związane z wykonywaniem specjalistycznych czynności ratowniczych;
- działania dotyczące kształcenia kadr PSP i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej;
- działania związane z nadzorowaniem przestrzegania przepisów przeciwpożarowych;
- wszelkie działania związane z prowadzeniem prac naukowo-badawczych w obszarach dotyczących ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności;
- współpraca ze strażami pożarnymi i służbami ratowniczymi innych państw[32].

Pomoc medyczna osobom rannym, jak i chorym będzie zależała od skali wystąpienia sytuacji kryzysowej. Będzie też uzależniona od czynników, które zagrażają zdrowiu i życiu ludzi. W czasie sytuacji związanej z katastrofą naturalną czy też awarią techniczną oraz zdarzeniami terrorystycznymi pomoc ta będzie polegała przede wszystkim na wyszukiwaniu osób rannych i chorych, w następnej kolejności będzie dotyczyła udzielania im pierwszej pomocy, następnie ewakuacji do miejsc zbiórki rannych i chorych, w których będzie udzielona pierwsza pomoc lekarska.

Szczególnie istotną kwestią podczas katastrof naturalnych i awarii technicznych są dostawy podstawowych środków zaopatrzenia. Są to działania związane z dostarczaniem m.in. wody pitnej, żywności i lekarstw. Do tej grupy należy także zaliczyć środki czystości i niezbędną odzież. Działania związane z ewakuacją ludności z rejonów zagrożeń mogą mieć miejsce wtedy, gdy proces likwidacji skutków całej sytuacji kryzysowej będzie trwał przez długi okres, a obecność ludzi w tych rejonach stanowi niebezpieczeństwo dla ich życia i zdrowia.

[32] Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej

Podsumowanie

Logistyka jest ważnym działem nauki. Towarzyszy nam od życia codziennego po zarządzanie przedsiębiorstwem. Logistyka spełnia również bardzo ważną rolę w zarządzaniu kryzysowym. Bez niej nie byłoby możliwe prawidłowe planowanie oraz organizacja działań na rzecz ludności poszkodowanej czy też nawet obrony państwa. Logistyka jest nauką, która korzystając ze swego dorobku, opracowuje metody i narzędzia, dzięki którym z kolei można wykonywać m.in. działania minimalizujące skutki sytuacji kryzysowych. Oprócz tego dzięki rozwojowi tzw. nauk towarzyszących pozwala doskonalić technologie wykrywania i prognozowania rozwoju zagrożeń. Człowiek, który jest nieprzewidywalnym ogniwem procesu akcji ratowniczych, może całkowicie odwrócić ich przebieg. Dlatego tak ważne jest odpowiednie zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału ludzkiego, zarówno cywilnego, jak i służb mundurowych. Oczywiście systematyczne szkolenia, które kształtują m.in. gotowość kapitału ludzkiego do natychmiastowego działania, są nieodzownym elementem, decydującym o bezpieczeństwie. Należy pamiętać, bowiem, że tylko taka właśnie kompleksowa prewencja może ustrzec lub zniwelować straty w przypadku pojawienia się sytuacji kryzysowych.

Bibliografia:

1. Zarządzenie nr 36 Komendanta Głównego Policji z dnia 14 listopada 2017 r. w sprawie zadań realizowanych przez Policję w sytuacjach kryzysowych.
2. Wolanin J., *Zarys teorii bezpieczeństwa obywateli. Ochrona ludności na czas pokoju,* Fundacja Edukacja i Technika Ratownictwa, Warszawa 2005.
3. Szymonik A., *Logistyka w bezpieczeństwie*, Difin, Warszawa 2011.
4. Brzeziński M., *Logistyka wojskowa*, Bellona, Warszawa 2005.
5. Słomiany W., *Możliwości wykorzystania systemu logistycznego sił zbrojnych Rzeczypospolitej w sytuacjach kryzysowych*, Zeszyty Naukowe ASzWoj nr 3(108) 2017.
6. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. 2007 Nr 89 poz. 590 z później. zmn.)
7. Szymonik A., *Zarządzanie logistyką w sytuacjach kryzysowych*, Politechnika Łódzka Wydział Organizacji i Zarządzania, Katedra Zarządzania Produkcją i Logistyki Łódź 2011.
8. Górski P., *Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych, Logistyka w sytuacjach kryzysowych*, AON, Warszawa 2010.

9. Nowak W., Nowak E., *Podstawy logistyki w sytuacjach kryzysowych z elementami zarządzania logistycznego*, Społeczna Szkoła Wyższa Przedsiębiorczości i Zarządzania, Łódź – Warszawa 2009.
10. Art. 16 ust. 2, art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym
11. RCB, Księga dobrych praktyk w zakresie zarządzania ciągłością działania
12. Art. 34, ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
13. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej
14. Ciekanowski Z., Krysiński S., *Zarządzanie kryzysowe w Polsce w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych jako sposób umacniania bezpieczeństwa państwa*, PWSTE, Jarosław 2014.

Netografia:

15. http://www.policja.pl/pol/kgp/blp/68486,Witamy-na-stronie-internetowej-Biura-Logistyki-Policji.html
16. Zarząd Planowania Logistyki P-4, http://www.sgwp.wp.mil.pl/pl/29.html
17. https://docplayer.pl/4134952-Logistyka-w-sytuacjach-kryzysowych-potencjal-wykorzystywany-do-zabezpieczenia-logistycznego-andrzej-marjanski-andrzej-marjanski-2.html
18. https://pl.wikipedia.org/wiki/Logistyka
19. https://www.czasopismologistyka.pl/artykuly-naukowe/send/201-artykuly-na-plycie-cd/597-artykul